

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. gegužės 31 d.
(OR. en)

10363/24

LIMITE

JUSTCIV 99
ECOFIN 607
COMPET 596
JAI 886
CODEC 1354

Tarpinstitucinė byla:
2022/0408(COD)

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Komisijos dok. Nr.:	15896/22 INIT + ADD 1 - 4
Dalykas:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria suderinami tam tikri bankroto teisės aspektai – Pažangos ataskaita

I. IVADAS

- 2022 m. gruodžio 7 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria suderinami tam tikri bankroto teisės aspektai¹.
- Pasiūlymas dėl direktyvos yra viena iš iniciatyvų, numatytų 2020 m. kapitalo rinkų sąjungos (KRS) veiksmų plane. Juo siekiama paskatinti tarpvalstybines investicijas bendrojoje rinkoje tikslingai suderinant nemokumo procedūras.
- Siūlomai direktyvai taikoma įprasta teisėkūros procedūra.

¹ Dok. 15896/22.

4. Europos Parlamente už šį pasiūlymą atsakingas yra Teisės reikalų komitetas (JURI), o nuomonę teikiantis komitetas yra Ekonomikos ir pinigų politikos komitetas (ECON). Už šį dokumentą atsakingas pranešėjas yra Pascalis Arimontas.
5. Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas nuomonę dėl siūlomos direktyvos priėmė 2023 m. vasario 6 d.²
6. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę dėl siūlomos direktyvos priėmė 2023 m. kovo 24 d.³
7. Taryboje pasiūlymą nagrinėja Civilinės teisės klausimų darbo grupė (nemokumas) (toliau – Nemokumo darbo grupė). Nemokumo darbo grupės diskusijose paaiškėjo, kad tikslams, kuriais pasiūlymas grindžiamas, iš esmės pritariama.
8. 2023 m. spalio 20 d. TVR tarybos posėdyje buvo surengti politiniai debatai, kurių metu ministrai pakartojo remiantys tikslus, kurių siekiama šia direktyva, o kartu iškėlė keletą itin svarbių klausimų, susijusių su siūlomomis priemonėmis dėl ieškinių dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu (II antraštinė dalis). Iš esmės ministrai prašė daugiau lankstumo derinant šias nuostatas.
9. Kaip nurodyta 2024 m. kovo 22 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimе, valstybių ar vyriausybių vadovai yra pasiryžę paspartinti KRS stiprinimą, atsižvelgdami į 2024 m. kovo 11 d. Euro grupės pareiškimą, kuriame raginama nustatyti įvairias priemones, kad būtų sukurta tikra ES bendroji kapitalo rinka. Euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime abiejų teisėkūros institucijų paprašyta „užtikrinti, kad būtų greitai užbaigtas likęs teisėkūros darbas, susijęs su 2020 m. kapitalo rinkų sąjungos veiksmų planu“.

² Dok. 6147/23.

³ Dok. 7856/23.

10. Be to, 2024 m. balandžio 17–18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose paraginta nedelsiant daryti pažangą Taryboje ir Komisijoje dirbant prie visų nustatytų priemonių, kurios yra būtinos siekiant sukurti tikrai integruotas Europos kapitalo rinkas, prieinamas visiems Sąjungos piliečiams ir įmonėms ir naudingas visoms valstybėms narėms. Viena iš nustatytų priemonių – įmonių nemokumo nacionalinių sistemų atitinkamų aspektų suderinimas.

II. DARBO TARYBOS PARENGIAMUOSIUOSE ORGANUOSE PADĖTIS

11. Nemokumo režimų įvairovė jau seniai pripažįstama kaip problema, trukdanti laisvam kapitalo judėjimui ES ir didesnei jos kapitalo rinkų integracijai. Todėl pasiūlymu siekiama suderinti tam tikrus valstybių narių nemokumo srities teisės aktų aspektus, taip sudarant palankesnes sąlygas tarpvalstybinėms investicijoms.
12. Be kitų aspektų, siūlomoje direktyvoje nustatomos bendros taisyklės dėl sandorių, kuriuos skolininkas sudarė prieš iškeliant nemokumo bylą, pripažinimo negaliojančiais (ieškiniai dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu); nemokaus skolininko turtui priklausančio turto atsekimo; pasirengimo parduoti visą įmonę arba jos dalį prieš oficialiai iškeliant nemokumo bylą (įmonės perėmimo nemokumo atveju procedūros); direktorių pareigos pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą; supaprastintos labai mažų įmonių likvidavimo procedūros; kreditorių komitetų ir priemonių, kuriomis didinamas nacionalinės teisės skaidrumas. Iš esmės pasiūlymu siekiama palengvinti turto susigrąžinimą iš likviduoto nemokaus skolininko turto, padidinti nemokumo bylų veiksmingumą ir užtikrinti nuspėjamą ir teisingą susigrąžintos vertės paskirstymą kreditoriams.

a) Pirmojo siūlomos direktyvos nagrinėjimo užbaigimas

13. Delegacijos palankiai įvertino tikslus, kuriais grindžiamas pasiūlymas, tačiau pabrėžė siūlomos direktyvos sudėtingumą dėl jos sąsajų su kitomis nacionalinės teisės sritimis ir pateikė pastabų dėl jos išsamumo lygio. Kadangi pasiūlymas yra sudėtingas ir ilgas, 2023 m. kovo 7 d. pradėtas pasiūlymo nagrinėjimas tęsėsi 12 darbo grupės posėdžių iš eilės Švedijos, Ispanijos ir Belgijos pirmininkavimo laikotarpiais.
14. Pirmininkaujanti Belgija užbaigė pirmąjį nagrinėjimą 2024 m. sausio 31 d., kovo 6 d. ir balandžio 2 d. darbo grupės posėdžiuose, po vieną išnagrinėjusi VI antraštinės dalies („Nemokių labai mažų įmonių likvidavimas“) skyrius.
15. VI antraštinėje dalyje („Nemokių labai mažų įmonių likvidavimas“) nustatomos supaprastintos likvidavimo procedūros, pritaikytos labai mažoms įmonėms, taisyklės. Pasiūlymu iš esmės siekiama nustatyti supaprastintą ir ekonomiškai efektyvią procedūrą.
16. Pirmininkaujanti valstybė narė atkreipė dėmesį, kad valstybių narių nuomonės dėl šios antraštinės dalies skiriasi. Dauguma valstybių narių prieštaravo tam, kad būtų nustatytas specialus ES režimas, skirtas nemokioms labai mažoms įmonėms. Viena iš pagrindinių abejonių yra ta, kad sukuriant tokį specialų režimą būtų nukrypstama nuo pagrindinio pasiūlymo tikslo – suderinti svarbius nacionalinių nemokumo srities teisės aktų aspektus, – ir kad jo indėlis į kapitalo rinkų sąjungą yra ribotas. Valstybės narės išreiškė susirūpinimą dėl labai mažos įmonės apibrėžties, nemokumo specialisto paskyrimo, teismo vaidmens ir poveikio esamoms nacionalinėms nemokumo sistemoms.
17. Kai kurios valstybės narės pareiškė pritarančios specialiam režimui, tačiau tik padarius svarbius jo pakeitimus. Tos valstybės narės laikėsi nuomonės, kad šis specialus režimas padėtų kurti kapitalo rinkų sąjungą, nes jį taikant būtų sudarytos sąlygos tvarkingam likvidavimui mažesnėmis sąnaudomis.

b) Kompromisinių pasiūlymų dėl direktyvos teksto nagrinėjimas

18. Baigusi pirmąjį siūlomos direktyvos nagrinėjimą, pirmininkaujanti valstybė narė balandžio 2 d. darbo grupės posėdyje pradėjo pirmojo kompromisinio I antraštinės dalies („Bendrosios nuostatos“) ir II antraštinės dalies („Ieškiniai dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu“) teksto pristatymą.
19. Kalbant apie I antraštinę dalį („Bendrosios nuostatos“), kompromisiniame tekste siūlomi pakeitimai yra nedideli, nes šias bendrąsias nuostatas reikės pritaikyti prie pakeitimų, palaipsniui padarytų likusioje pasiūlymo dalyje. Vis dėlto kompromisiniu tekstu siekiama paaiškinti įvairių direktyvos antraštinių dalių ir esamų nacionalinių nemokumo režimų ryšį.
20. II antraštine dalimi („Ieškiniai dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu“) siekiama apsaugoti nemokaus skolininko turtą nuo neteisėto turto paėmimo iki nemokumo bylos iškėlimo ir grąžinti tą turtą nemokaus skolininko turtui kreditorių naudai. Techniniu lygmeniu ir pirmiau nurodytuose politiniuose debatuose, įvykusiųose 2023 m. spalio 20 d. TVR tarybos posėdyje, valstybės narės iš esmės pareiškė susirūpinimą dėl to, kad šiomis nuostatomis valstybėms narėms palikta nedaug lankstumo. Siekiant atsižvelgti į šiuos susirūpinimą keliančius klausimus, pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlytame kompromisiniame tekste patikslintos sąvokos, naudojamos teisinių veiksmų, užbaigtų visų kreditorių nenaudai, atžvilgiu, siekiant apimti visus nacionalinių ieškinių dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu atvejus. Juo taip pat valstybėms narėms suteikta galimybė savo nacionalinės teisės aktuose numatyti didesnę visų kreditorių apsaugą, susijusią su ieškinių dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu sąlygomis ir jų pasekmėmis. Galiausiai pirmininkaujanti valstybė narė pradėjo svarstyti tinkamus įvairius ieškinių dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu laiko terminus, kad būtų geriau atspindėtas pasiūlymo minimalaus suderinimo tikslas.
21. 2024 m. gegužės 7 d. darbo grupės posėdyje pirmininkaujanti valstybė narė ėmėsi pristatinėti kitas dvi kompromisinio teksto antraštines dalis: III antraštinę dalį („Nemokaus skolininko turtui priklausančio turto atsekimas“) ir IV antraštinę dalį („Įmonės perėmimo nemokumo atveju procedūros“) ir šį pristatymą tęsė 2024 m. gegužės 30–31 d. darbo grupės posėdžiuose.

22. III antraštinė dalimi („Nemokaus skolininko turtui priklausančio turto atsekimas“) reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų teismus, nemokumo specialisto prašymu įgaliotus susipažinti su nacionaliniu centralizuotu banko sąskaitų registru, kuriame pateikiama atitinkama informacija apie turtą, kuris priklauso arba turėtų priklausyti nemokaus skolininko turtui, ir atlikti jame paiešką. Valstybės narės nurodė tokius pagrindinius susirūpinimą keliančius klausimus: šios nuostatos teismus apkrautų administracinėmis funkcijomis, šios nuostatos turėtų būti taikomos ir administracinėms institucijoms ir visa antraštinė dalis yra pernelyg griežta. Todėl kompromisiniame tekste valstybėms narėms suteikta galimybė lanksčiai paskirti teismus, taip pat administracines institucijas, kurie turi kompetenciją nemokumo bylose prieiti prie nacionalinių banko sąskaitų registrų ir atlikti juose paiešką. Užtikrinta, kad nuostatos būtų bendresnio pobūdžio, netaikant nereikalingų biurokratinių priemonių, tačiau atsižvelgiant į duomenų, kurių paieška turi būti atliekama, pobūdį ir apsaugą. Galiausiai tekstas buvo suderintas su naujojo kovos su pinigų plovimu reformos dokumentų rinkinio⁴ tekstu.
23. Siūlomos direktyvos IV antraštinėje dalyje („Įmonės perėmimo nemokumo atveju procedūros“) nustatytomis taisyklėmis siekiama kreditoriams numatyti veiksmingesnę vertės susigrąžinimo procedūrą. Dauguma valstybių narių iš esmės pritaria IV antraštinės dalies tikslui ir sutinka, kad ja būtų galima prisidėti prie KRS. Tačiau buvo pareikštas susirūpinimas visų pirma dėl siūlomų nuostatų ir esamų nacionalinių nemokumo sistemų sambūvio, kreditorių apsaugos lygio ir sąsajos su laisve sudaryti sutartis. Kompromisiniame tekste pirmininkaujanti valstybė narė patikslino įmonės perėmimo nemokumo atveju procedūros dviejų etapų – pasirengimo etapo ir likvidavimo etapo – sąveiką su įprastine nemokumo procedūra, taip pat skirtingus šių dviejų etapų tikslus. Ji taip pat užtikrino didesnę aiškumą ir suderinamumą su kitomis atitinkamomis ES priemonėmis. Galiausiai pirmininkaujanti valstybė narė stengėsi suteikti valstybėms narėms lankstumo, kad jos galėtų naudoti savo nacionalines sistemas įmonės perėmimo nemokumo atveju procedūrai įgyvendinti.
24. Pirmininkaujanti valstybė narė taip pat parengė kompromisinį tekstą dėl V antraštinės dalies („Direktorių pareiga prašyti iškelti nemokumo bylą ir civilinė atsakomybė“) ir VII antraštinės dalies („Kreditorių komitetas“); šis kompromisinis tekstas bus pristatytas paskutiniuose dviejuose darbo grupės posėdžiuose birželio mėn.

⁴ Dok. P9_TA(2024)0364 ir P9_TA(2024)0301.

25. V antraštinėje dalyje („Direktorių pareiga prašyti iškelti nemokumo bylą ir civilinę atsakomybę“) siūloma įpareigoti direktorius pateikti teismams prašymą iškelti nemokumo bylą ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo tos dienos, kai jie sužinojo arba, kaip galima pagrįstai tikėtis, turėjo sužinoti, kad bendrovė yra nemoki. Tikslas – kuo labiau padidinti susigrąžinimo vertę kreditoriams. Kai kurios valstybės narės pareiškė susirūpinimą dėl to, kad ši pareiga gali pakenkti ES konkurencingumui ir verslumui. Kompromisiniu tekstu pirmininkaujanti valstybė narė atsižvelgė į kai kurių delegacijų prašymus tekstą suformuluoti lanksčiau, paaiškinant, kokiais atvejais ši pareiga taikoma ir kaip jos laikytis. Jame taip pat pateikta paaiškinimų dėl direktorių atsakomybės už jų pareigos pažeidimus.
26. VII antraštine dalimi („Kreditorių komitetas“) siekiama sustiprinti kreditorių poziciją nemokumo bylose, nustatant taisykles dėl komiteto narių skyrimo, jo sudėties, darbo metodų ir funkcijų, taip pat dėl jo narių asmeninės atsakomybės. Kai kurios valstybės narės visų pirma paprašė, kad būtų laikomasi minimalaus suderinimo principo ir suteikta daugiau lankstumo. Reaguodama į tai, pirmininkaujanti valstybė narė numatė daugiau lankstumo skiriant komiteto narius ir nustatant komiteto darbo metodus, taip pat patikslino narių teises ir pareigas.
- c) Diskusijos dėl siūlomos direktyvos Nuolatinių atstovų komitete**
27. 2024 m. balandžio 10 d. Nuolatinių atstovų komitete buvo surengtos diskusijos dėl tolesnių veiksmų, susijusių su KRS. Siūloma direktyva dėl nemokumo buvo įtraukta į KRS svarbių dar nepriimtų pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų sąrašą. Ambasadoriai aptarė pagrindinius pažangos siekiant KRS veiksnius, taip pat kliūtis ir paprašė atitinkamų darbo grupių iki pirmininkavimo laikotarpio pabaigos padaryti kuo didesnę pažangą.

28. Reaguodama į aukšto lygio raginimus paspartinti su siūloma direktyva susijusį darbą, pirmininkaujanti Belgija 2024 m. gegužės 22 d. Nuolatinių atstovų komitete surengė politinius debatus, kad būtų rasti sprendimai, kaip techniniu lygmeniu padarytą pažangą suderinti su aukščiausiu politiniu lygmeniu nustatytu užmojų lygiu. Ambasadorių buvo paprašyta pareikšti nuomonę dėl pasiūlymo elementų, kurie yra ypač svarbūs KRS atžvilgiu. Ambasadorių taip pat buvo paklausta, kuriais principais turėtų būti vadovaujamasi būsimame darbe ir kurie klausimai jiems kelia susirūpinimą, turint omenyje tai, kad Taryboje nedelsiant siekiama susitarti dėl bendro požiūrio, laikantis 2024 m. balandžio 17–18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų.
29. Kalbant apie būsimus darbo metodus, debatuose paaiškėjo, kad valstybės narės pritaria minčiai rengti daugiau darbo grupių ir paspartinti darbą, o tai reiškia, kad siūlomai direktyvai teikiamas didelis politinis prioritetas. Ambasadoriai taip pat pabrėžė, kad neturėtų būti pakenkta teksto kokybei. Siūloma direktyva turėtų būti nuodugniai išnagrinėta ir aptarta, kad derybų rezultatuose tinkamai atsispindėtų KRS poreikiai.
30. Kalbant apie pasiūlymo turinį, ambasadoriai iš esmės akcentavo, kad II antraštinė dalis dėl ieškinių dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu ir III antraštinė dalis dėl turto atsekimo yra pagrindiniai pasiūlymo elementai, kuriais prisidedama prie KRS ir dėl kurių galima lengviau rasti kompromisinius sprendimus. Kita vertus, kai kurios valstybės narės pareiškė susirūpinimą dėl IV antraštinės dalies dėl įmonės perėmimo nemokumo atveju procedūrų, ypač dėl nuostatų išsamumo lygio, kreditorių autonomijos apsaugos ir sąsajos su laisve sudaryti sutartis. Daug valstybių narių akcentavo VI antraštinę dalį dėl specialaus režimo labai mažoms įmonėms kaip pagrindinį susirūpinimą keliantį elementą – būtent jis galėtų kelti sunkumų siekiant susitarimą dėl direktyvos pasiekti nedelsiant.

III. IŠVADOS

31. Pirmininkaujanti Belgija yra įsipareigojusi sudaryti palankesnes sąlygas tolesnėms diskusijoms darbo grupėje, kartu prisidedant pirmininkausiančiai Vengrijai, ir užtikrinti sklandžią pažangą siekiant bendro požiūrio.
 32. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Nuolatinių atstovų komiteto ir Tarybos prašoma susipažinti su šia pažangos ataskaita.
-